

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1455
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/52
Karar Numarası : 2024/1183
1- N.Ş.K.
Başvuran : 2- E.Z.
3- M.Z.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranların kaldıkları ceza infaz kurumunda İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile sohbet hakkının 3 kişiyle sınırlandırıldığı, kararın ilgili mevzuata ve emsal yargı kararlarına aykırı olduğu ve sınırlandırmanın sohbet haklarından faydalanmalarını engellediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuranlar, başvuru dilekçelerinde özetle;

a. Kaldıkları ceza infaz kurumunda İdarenin çeşitli gerekçeler ileri sürerek sohbet hakkının uygulanmayacağını ifade ettiğini, kendileriyle yaptıkları görüşmede Kurum Müdürünün farklı bloklarda bulunan kişileri birlikte sohbe çıkaramayacağını, bu nedenle sohbe çıkabilecekleri aynı suç kapsamında yargılandıkları arkadaşları ile kendilerini farklı bloklarda tuttuğunu söylediğini,

b. Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun sohbet hakkını 3 kişiyle sınırlandırıldığını, bu kararın kendileri de dahil olmak üzere 3 kişilik koğuştaki kalan mahpusların sohbet hakkını tamamen ortadan kaldırdığını,

c. Söz konusu kararın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 22/1/2007 tarihli ve 45/1 No.lu Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer İşlemler Genelgesi'ne aykırı bir uygulama olduğunu,

ç. 45/1 No.lu Genelge'de ayrı bloklarda kalanların birlikte sohbe çıkamayacağına ilişkin bir ifadenin yer almadığını, Genelge doğrultusunda 10 kişiyi ve 10 saati aşmayacak şekilde sohbet haklarının bulunduğunu,

d. Kurumda sohbet hakkını kullanabilecek kişilerin belli olduğunu, kasıtlı olarak arkadaşlarıyla farklı bloklarda tutulup sohbet haklarının keyfi olarak engellendiğini, sohbet hakkından hiçbir şekilde yararlanamadıklarını,

e. Sohbet haklarına ilişkin sınırlandırmanın hukuka aykırılığının Kırıkkale 1. Ağır Ceza Mahkemesinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

2023/... sayılı kararı ve Kırıkkale İnfaz Hakimliğinin 7/2/2023 tarihli ve 2022/... sayılı ek kararında açık olduğunu iddia etmektedirler.

3. Muhatap Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 45/1 No.lu Genelge'nin "*Ortak Etkinlikler*" başlıklı üçüncü bölümünün 1'inci ve 3'üncü maddesi hükümleri çerçevesinde Kurumda ortak faaliyetler yapıldığı,

b. Mezkur Genelge'nin "*Ortak Etkinlikler*" başlıklı üçüncü bölümünün 13'üncü ve 14'üncü maddesi hükümleri ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 27/7/2007 tarihli ve 46/1 No.lu Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Genelgesi'nin "*Eğitim İlkeleri*" başlıklı ikinci bölüm hükümleri ve "*Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim-Öğretim Çalışmaları, Sosyal-Kültürel ve Sportif Faaliyetlere İlişkin Esaslar*" başlıklı üçüncü bölüm hükümleri dikkate alınarak İdare ve Gözlem Kurulunca yapılan değerlendirme neticesinde; Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi gelişmeleri için iyi halli olan hükümlü ve tutukluların, ortak faaliyetler kapsamında Kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşulu ile talepleri ve Kurulun uygun görmesi halinde hükümlü ve tutukluların belirlenen program dahilinde açık görüş, kapalı görüş ve avukat görüşlerini aksatmayacak şekilde 10 kişiyi aşmamak üzere konferans, spor faaliyeti, müzik dinletisi, kişisel gelişim eğitimlerine çıkartılmaları yönünde karar alındığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvurular tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...).*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'nci maddesine göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...).*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)'in amacı; insan onurunu temel alarak insan

haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiası ile muhatap Kurumun yazılı görüşü ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi, herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının bu mahiyeti sebebiyle Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörülmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Selmouni/Fransa*, B. No. : 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve Diğerleri/Bulgaristan*, B. No. : 24760/94, 28/10/1998, para. 93.).

13. Öte yandan, bir muamelenin kötü muamele kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşılmış olması gerekmektedir. Bu asgari eşik göreceli olup, her olayda asgari eşik aşılmış somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Tahir Canan*, B. No. : 2012/969, 18/9/2013, para. 23). Değerlendirmeye alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve kastı ile ardındaki saik de eklenebilir (AİHM, *Aksoy/Türkiye*, B. No: 21987/93, 18/12/1996, para. 64; *Eğmez/Kıbrıs*, B. No. : 30873/96, 21/12/2000, para. 78; *Krastanov/Bulgaristan*, B. No. : 50222/99, 30/9/2004, para. 53).

14. Somut olayda başvuranlar, ilgili mevzuat ve infaz hâkimliği ile ağır ceza mahkemesi kararlarına aykırı olarak, kaldıkları Kurumda sohbet hakkının 3 kişiyle sınırlandırılması ve 3 kişilik odada kalmaları sebebiyle sohbet haklarından faydalanamadıklarını iddia etmiştir.

15. 45/1 No.lu Genelge'nin "*Ortak Etkinlikler*" başlıklı üçüncü bölümünün 1'inci, 3'üncü, 13'üncü ve 14'üncü maddeleri şu şekildedir:

"(1) Hükümlü ve tutuklular işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler yüksek güvenli kurumlarda diğer kurumların yüksek güvenli bölümlerinde on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülür. Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir.

(...)

(3) Ortak etkinliklere katılacak hükümlü ve tutukluların gruplandırılması, programların amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden uygulamaya son verilmesi veya gerekli değişikliklerin yapılması hususlarında idare ve gözlem kurulunca karar alınır.

(...)

(13) Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.

(14) Hücreye koyma cezası alan hükümlü ve tutuklular, bu cezaları infaz edildikten sonra, diğer disiplin cezalarını alanlar ise cezalarının infaz koşulu aranmaksızın bu faaliyetlere katılır. Aynı hükümlü veya tutuklu birden çok programa katılabilir.”

16. Muhatap Kurumun yazılı görüşü ve ekinde; Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 25/7/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile Kurumda “(...) hükümlü ve tutukluların, ortak faaliyetler kapsamında kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşulu ile talepleri ve İdare ve Gözlem Kurulunun uygun görmesi halinde odalarda barındırılan hükümlü ve tutukluların belirlenen program dahilinde açık görüş, kapalı görüş ve avukat görüşlerini aksatmayacak şekilde 10 kişiyi aşmamak üzere İdare ve Gözlem Kurulu tarafından alınacak karar doğrultusunda konferans, spor faaliyetleri, müzik dinletisi, kişisel gelişim eğitimlerine çıkartılmalarına, (...)” şeklinde karar verildiği görülmüştür. Sonuç olarak, söz konusu İdare ve Gözlem Kurulu kararının yukarıda bahsi geçen Genelge hükümlerine uygun olduğu değerlendirilmiştir.

17. Ceza infaz kurumunda mahpuslara yönelik aktiviteler (meslek edindirme, eğitim, spor, sohbet gibi) mahpusların bedensel ve ruhsal sağlıkları için çok önemlidir. Bu durum cezaevinde bulunan tutuklular için de geçerlidir. Ancak bu tür aktivitelerin her birinin birbirinden bağımsız olarak sağlanmasının, cezaevleri için bir zorunluluk olduğu söylenemez. Cezaevinin imkânları kapsamında mahpuslar için belirlenen değişik etkinliklere katılım mahpusların sosyal yalnızlaşmasını engelleyecektir. Bununla birlikte, mahpusların bu tür aktivitelere katılımının engellenmesi durumunda dahi kitap, gazete, dergi ve radyo gibi imkânlarla sahip olması ya da cezaevinin dışındakilerle mektupla iletişim kuruyor olması veya ziyaretçileri ile görüşebilmesi de sosyal iletişim imkânının olduğunun kabul edilmesini gerektirir (AYM, *Turan Günana*, B. No. : 2013/3550, 19/11/2014, para. 44).

18. AYM; yüksek güvenli bir cezaevinde tutulan mahpusun beden ve ruh sağlığı için uzun süre veya süresiz sosyal yalnızlaştırmaya maruz bırakılmamasının elzem olduğunu ancak tek başına tutma veya tecrit olarak adlandırılacak bir yalnızlaştırmadan bahsedebilmek için sohbet imkânının kısıtlanmasından öte mahpusun diğer tüm iletişim imkânlarının da elinden alınması gerektiğini, Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) 2011 yılındaki Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu için hazırladığı raporda mahpuslara tanınan sohbet hakkının azami bir şekilde kullanılmasını tavsiye ettiğini, bu hususun güvenlik gibi cezaevi için kaçınılmaz gerekçelerle kısıtlanmasının tek başına başvurunun insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulduğunun veya tek başına kalma tedbirinin işlediği suçun niteliği nedeniyle yüksek güvenli bir cezaevinde tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde başvurunun katlanması gereken elem seviyesinden daha fazla bir eziyet seviyesine ulaştığının söylenemeyeceğini belirtmiş ve sohbet hakkının 3 kişiyle sınırlandırılmasına ilişkin benzer bir davada bu durumun kötü muamele yasağı kapsamında hak ihlali eşiğine varmayan bir uygulama olduğunu ifade etmiştir (AYM, *Turan Günana*, B. No. : 2013/3550, 19/11/2014, para. 46-49).

19. Bu bağlamda başvuruların sohbet hakkının sınırlandırılmasıyla ilgili iddiaları bakımından hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye